

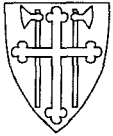
NOU 2014:2 – LIK OG LIKSKAP

HØRINGSUTTALELSE

Frogn kirkelige fellesråd har fått seg forelagt NOU 2014:12, Lik og likskap og de forslag som utvalget bak innstillingen har kommet med, og ønsker å gi følgende uttalelse og forslag:

Når det gjelder de 6 prinsippene har Frogn kirkelige fellesråd følgende bemerkninger:

1. «Gravlegging er et offentlig ansvar og skal være uten kostnad for de etterlatte».
Dette er i og for seg et godt prinsipp. Så lenge det dreier seg om at det er et offentlig ansvar å sørge for at alle får en kostnadsfri grav. Men «gravlegging» forstås på mange måter: det omfatter også seremoni, transport til seremonisted, til krematorium og grav, gravminne etc. Vi er av den oppfatning at selve graven, seremonien (dvs lokale, seremonimester / prest og musikk, tilsvarende som er praksis for medlemmer av Den norske kirke), kremasjon og gravlegging og transporten til seremoni og gravsted skal være underlagt ovennevnte prinsipp. Vi foreslår derfor at det nå pålegges alle kommuner å sørge for at alle har tilgang til et livssynsnøytralt seremonirom, som kan benyttes dersom man ikke er medlem av Den norske kirke eller et annet trossamfunn, og gjennom det får tilgang til gratis seremonirom. Øvrige utgifter til byrå, kiste, dekorasjoner, gravminne etc skal være opp til den enkelte.
2. «Gravplassene skal være almenne, dvs felles for alle».
Vi er uenige i dette prinsippet. Følgen vil være at avdøde, eventuelt pårørende og ansvarlig for gravferden selv kan velge hvor avdøde skal gravlegges. Dette vil ha konsekvenser som etter vår oppfatning er ganske alvorlige. For det første blir det uforutsigbart for gravferdsforvaltningen hvor mange gravplasser som er nødvendige for å dekke behovet. Gravplasser er dyrt, komplisert og kostbart å etablere. Det er derfor helt nødvendig at gravferdsforvaltningen har mulighet til å planlegge på lengre sikt. Det har de dersom de bare har ansvaret for gravleggingen av folk bosatt i den kommune de har ansvar for. En annen konsekvens er mulighetene for konflikter blant pårørende og i familier der man har forskjellige ønsker om sted for gravlegging, fordi man bor på forskjellige steder, og har forskjellige ønsker og behov. Det tredje er kostnadene og det praktiske med transport av avdøde til gravplassen. Det er i svært mange forhold hvor den boligadresse man har bestemmer ens rettigheter. Vi mener bosted også bør være avgjørende for hvor man gravlegges, og ser ingen gode grunner for å endre nåværende ordning.
3. «Forvaltningen skal legge til rette for at gravlegging skjer med respekt for personlig livssyn og i tråd med føringene til vedkommende livssynssamfunn».
Vi er helt enige i dette prinsippet. Vi mener imidlertid at det for å virkeliggjøre dette også er helt nødvendig at det sørges for at det i alle kommuner er et tilfredsstillende livssynsnøytralt seremonirom, som alle i kommunen kan benytte.
4. «Lovgivningen skal likestille gravferdsformene og ikke stimulere til å velge den ene framfor den andre».
Vi er helt enige i dette prinsippet.
5. «Ett menneske får én grav».
Vi er helt enige i dette prinsippet.
6. «Med tiden blir graven slettet og gravminnet tatt bort».
Vi er i prinsippet enig i dette. Men det ligger såpass mye lokal, og i enkelte tilfeller også nasjonal historie knyttet til gravminnene, at det er gravminner, og dermed også historie som

bør tas vare på. Det bør utredes nærmere på hvilken måte dette anliggendet kan ivaretas lokalt, der det ikke ligger til Riksantikvaren eller andre myndigheter å ivareta dette. Vi vil påpeke at det er et problem knyttet til historiske graver. Dette gjelder vedlikehold og stell av gravene. Ofte er det graver med gjerder og beplantning som krever vesentlig mer stell og vedlikehold enn vanlige graver. Normalt er det hverken kapasitet, økonomi eller kompetanse hos den lokale gravferdsforvaltningen til å ivareta dette. Det burde derfor være et offentlig ansvar å sørge for vedlikehold og stell, med en forpliktelse for den lokale gravferdsforvaltningen til å utføre oppgavene og gjøre dem i stand til det, kapasitetsmessig og økonomisk.

Til utvalgets forslag har vi følgende kommentarer:

- «Kistegravlegging og kremasjon likestilles økonomisk og juridisk som gravferdsform». Vi er enige i dette forslaget. Når det gjelder forslaget om bårertransport til krematoriet, å overføre ansvaret for dette fra NAV til gravplassforvaltningen støtter vi også dette. Forutsetningen må imidlertid være at kommunene da overfører de midlene de får i stedet for NAV til gravplassforvaltningen, der dette ikke er kommunen selv. Vi forutsetter også at gravplassforvaltningen kan kjøpe disse tjenestene av begravelsesbyråene, som i dag står for det alt vesentlige av bårertransporten.
- «Kommunene skal være pliktige til å ta i mot utenbygds gravlegging. Brukerbetaling for gravlegging i annen kommune enn avdødes bostedskommune oppheves». Vi er uenige i dette, og henviser til begrunnelsene ovenfor. Praksis i dag er slik at man i særskilte tilfeller imøtekommer begrunnede ønsker og særskilte behov for å gravlegge en utenbygds i kommunen. Som gravplassforvaltning har vi da muligheten for å styre tilgjengelig plass i forhold til oversiktlig behov, og samtidig et regelverk som gjør at vi ikke blir involvert i konflikter mellom pårørende om hvor gravlegging skal skje. Brukerbetalingen i disse tilfeller betyr relativt lite, da det ikke er ofte slike gravlegginger skjer. Dersom man velger å oppheve brukerbetalingen, forutsetter vi at bortfall av inntekt blir kompensert, slik som kompensasjon også forutsettes i punktet nedenfor.
- «Endring av avgiften for feste av grav slik at innbyggerne behandles likt». Vi har ingen ting i mot at reglene gjøres faste, slik at praksis blir lik blant gravplassforvaltningene. I dag er det noen som praktiserer betaling i samsvar med forslaget, mens andre ikke gjør det. Det forutsettes at inntektstapet kompenseres. Det foreslås under dette punktet at «satsen for festeavgiften fortsatt skal fastsettes lokalt». Når temaet her er likebehandling av innbyggerne forstår vi ikke hvorfor man opprettholder dagens ordning, hvor det er relativt sett store forskjeller på satsen. Likebehandling skulle vel da innebære at satsen fastsettes sentralt, selv om den da trer i kraft først 20 år etter fredningstiden for alle avdøde.
- «Tiltak for å få bedre statistikk og mer forskning på gravferdsområdet». Vi er enige i dette. Det synes klart at dagens KOSTRA tall ikke er pålitelige, og at innrapportering av tall til KOSTRA er til dels svært forskjellig, av ulike årsaker. Det er behov for både å forbedre statistikken, og foreta mer forskning når det gjelder gravferdsskikker og endringer i folks syn på og praksis i forbindelse med gravlegging.
- «Endringer i forvaltningsoppgaver». Det foreslås å flytte oppgavene bispedømmerådene har etter gravferdsloven over til fylkesmennene. Vi er enig i dette. Normalt antar vi at fylkesmennene både når det gjelder kapasitet og kompetanse er bedre rustet enn bispedømmerådene til å ivareta klager,

DEN NORSKE KIRKE
Frogn kirkelige fellestråd
Postboks 1, 1441 Drøbak

godkjenninger etc. Da det er en del kommuner som er gravferdsforvaltning, og ikke bare kirkelige fellestråd, er en slik overflytting også logisk.

- «Økonomiske og administrative konsekvenser».
Vi forutsetter at de økonomiske konsekvensene av endringene blir kompensert, slik utvalget foreslår.
- «Forslag som utvalget vurderer til å være på siden av mandatet».
Når det gjelder regelverket rundt askespredning støtter vi utvalgets forslag. Imidlertid er vi mer skeptiske til askespredning på gravplass, med mindre det blir spesielt tilrettelagt for det. Også forslaget om adgang til gravlegging i kolumbarium (urnehall og / eller urnemur) støtter vi. Mange steder er forholdene slik at det vil være ønskelig og nødvendig å gi slik adgang. Det er allerede i dag mange som har etablert navnet minnelund, en ordning som har blitt ganske mye brukt som alternativ til egen grav, men likevel med et gravminne. Vi mener at ordningen med anonyme minnelunder kan avvikles til fordel for navnet minnelund. Pårørende behøver ikke vite hvor i feltet en urne er satt ned, og heller ikke sette opp et navneskilt. Vi opplever at pårørende senere angrer på anonymiteten. Samordner man navnet og anonym minnelund, vil det senere være muligheter for å rette opp slik at navneskilt kan settes opp. Gravferdsforvaltningen skal vite hvilke urner som er satt ned i en minnelund.

Med vennlig hilsen

På vegne av Frogn kirkelige fellestråd

Thor-Arne Prøis
Kirkeverge